

Antwerp Requiem

ca. 1650

CantoLX · B'rock Orchestra
Frank Agsteribbe

Philippus van Steelant (1611-1670)

Missa pro defunctis a 6 Voc. et 5 Instr. (c. 1650)

1	Requiem	5. 46
2	Kyrie	2. 18
3	Symphonia	2. 20
4	Absolve	2. 56
5	Dies Irae	10. 49
6	Symphonia	1. 23
7	Domine Jesu	5. 51
8	Sanctus	1. 43
9	Agnus Dei	2. 45
10	Lux Aeterna	2. 25

11	Miserere mei Deus 5 Voc. & 5 Viol. cum 4 Voc. Ripien. (c. 1656)	16. 32
----	--	--------

Missa pro defunctis 6 Voc. & 6 Voc. Ripien. (c. 1656)

12	Requiem	3. 54
13	Kyrie	2. 32
14	Absolve	2. 29
15	Domine Jesu	4. 55
16	Sanctus	2. 05
17	Agnus Dei	1. 52
18	Lux Aeterna	1. 51

Total playing time: 74. 35

cantoLX

Sopranos Véronique Nosbaum (1), Elke Janssens (2), Veerle Van Roosbroeck (1), Anna Nuytten (2)

Altos Jonathan De Ceuster (1), Rob Cuppens (2)

Tenors Kevin Skelton (1), Adriaan De Koster (1), Pieter De Moor (1 + 2), Mathis Van Cleynenbreugel (2)

Basses Gunther Vandeven (1 + 3), Arnout Malfliet (2)

(1) soloist (2) ripieno choir (3) gregorian chant

B'Rock Orchestra

Violin Cecilia Bernardini, Ortwin Lowyck

Viola Manuela Bucher, Luc Gysbregts (tenorviola)

Violone Tom Devaere (+ solos basso continuo)

Double bass Elise Christiaens

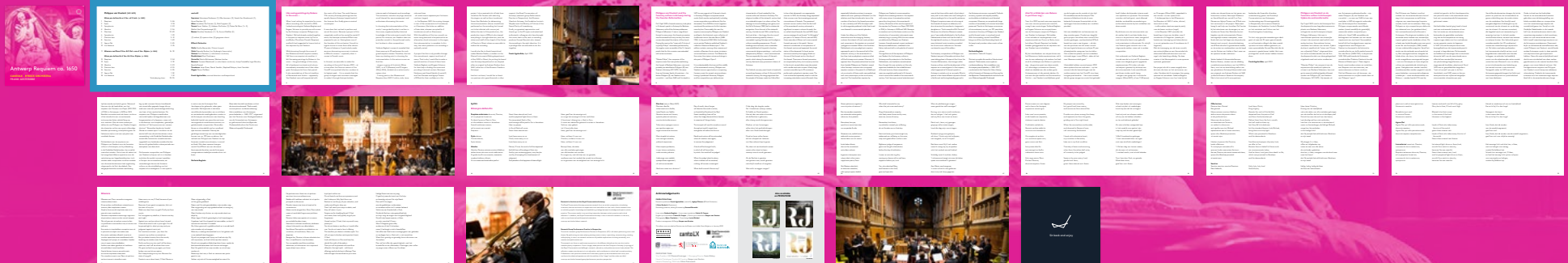
Cornetto Martin Bolterauer, Marleen Leicher

Bassoon Tomasz Wesolowski (+ solos basso continuo), Josep Casadella, Inga Klaucke, Kamila Prasad

Trombone Joren Elsen, Daniel Serafini, Raphaël Robyns, Joost Swinkels

Organ Dimos De Beun

Frank Agsteribbe, musical direction and harpsichord

Like seeing paintings by Rubens in the score...

When I was looking for repertoire for a new album recording with cantoLX in 2020, I asked musicologists Stefanie Beghein and Eugeen Schreurs to provide me with scores by the Antwerp composer Philippus van Steelant. We had already worked together in the past on requiem music by Fiocco and Brehy (The album Flemish Requiem) and both had suggested to have a look at the requiems by van Steelant.

While browsing through the scores of the Miserere and both requiem masses, I fell from one surprise into another: it felt like seeing paintings by Rubens in the score — the grand design of this music, full of exuberant contrasts and colours, immediately reminded me of that other great Antwerp artist from that period. It also reminded me of the rich tradition of Monteverdi and Schütz — apparently Van Steelant was well acquainted with

the music of his time. The world-famous 17th-century Antwerp paintings and the equally famous Antwerp harpsichords of the time are thus finally given a musical counterpart.

It was clear that we had to perform and record this music. Because a project of this magnitude could not be carried by cantoLX alone, the baroque orchestra B'Rock was prepared to join us. Having been one of the founders of this orchestra, I found it a logical choice to invite them after almost 10 years of absence. It particularly made sense as discovering new music is intrinsic to B'Rock's mission — especially when it comes to Flemish music.

In the end, we were able to make this recording at the end of January 2022 — at a time when the Omicron variant of the Covid19 virus pushed infection numbers to its highest peak ... It is a miracle that the group of singers and musicians managed to make it through that particularly

intense week of rehearsals and recordings. The motivation was also very high, because we all shared the same amazement and enthusiasm discovering this music.

In choosing the instrumentation of the works, I was guided by what is written in the scores, supplemented by historical knowledge of the instruments used in that period. For instance, van Steelant does not prescribe cornetti in the performed works, but he does in other compositions.

Stefanie Beghein's research revealed that there were up to 29 performers for such grand requiem masses. Therefore, this has been my starting point in choosing the instrumentation. In the various scores we find this:

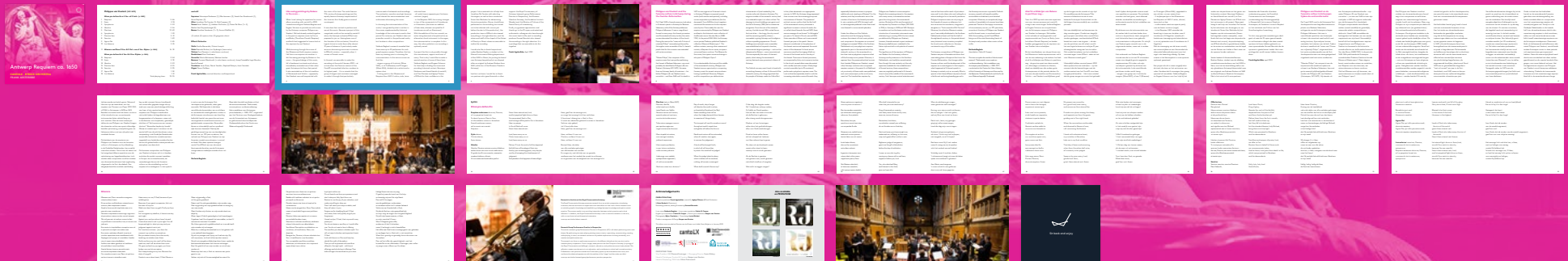
- singers: a group of 6 soloists (Missa 1650), or of 9 (Miserere) and 12 singers (Missa 1656), divided into a soloist and a ripieno choir
- 5 string parts in the Miserere and Requiem from 1650: 2 violins, viola, tenor

viola and bass

- all works have a separate part for basso continuo (organ)
- in the Requiem 1650, the scoring changes in two of the movements to 4 trombones or 4 bassoons (the latter an addition of later date, whereas we opted for 4 trombones as well as 4 bassoons)

With the addition of the two cornetti, an extra string bass and a harpsichord as an alternative chord instrument to the organ, the instrumentation is complete. In this way, the colour palette in our recording is optimally varied.

A project like this is only possible through the commitment, support and trust of many. That is why I would like to make a special mention of some of them here: Stefanie Beghein and Eugeen Schreurs for their help in finding the scores and providing historical context; Véronique Nosbaum and Arend Herold of cantoLX, and Tom Devaere and Aglaja Thiesen of B'Rock for their confidence in this

project. I also received a lot of help from Jonathan De Ceuster with selecting the singers, as well as from trombonist Simen Van Mechelen for determining the instrumentation (Simen should have performed on the recording, but turned out to be infected with corona just before the start of the production), the production team of B'Rock who steered everything in the right direction, and the sisters and staff of the chapel of the Sisters of Charity in Ghent where we were able to realise the recording.

I would also like to thank harpsichord maker Bastian Neelen, a student at the Musical Instruments Making department of the KASK in Ghent, for putting his brand new Antwerp harpsichord at our disposal after an original by Andreas Ruckers from 1644 (collection of the Museum Vleeshuis Antwerp).

Last but not least, I would like to thank our partners who gave financial or other

support: the Royal Conservatory of Antwerp (research group Performance Practice in Perspective), the Museum Vleeshuis Antwerp, the Fondation Loutsch-Weydert and the Ministry of Culture of the Grand Duchy of Luxembourg. Finally, my greatest appreciation and thanks go to the 29 super-motivated and enthusiastic colleagues who have brought this music back to life, and to recording producer Korneel Bernolet who steered the recording in the right direction. It is a privilege that we were able to do this together.

Frank Agsteribbe, April 2022

Philippus van Steelant and the funerary culture in Antwerp during the Counter-Reformation

On 9 April 1650 a funeral ceremony took place in St James's parish in Antwerp for Barbara Vekemans, wife of the Antwerp alderman Philippus Hellemans. It was a magnificent funeral in many ways: the funeral procession was illuminated with sixty torches, fine satin crosses decorated the interior of the church. During the service the "mass with 3 choirs of m[aste]r Philips" resounded, performed by the regular music ensemble of the St. James's parish that for this occasion was extended with extra musicians.

"Master Philips", the composer of the requiem mass that was performed during the funeral of Barbara Vekemans, can most probably be identified as Philippus (III) van Steelant (Antwerp, 1611-1670). He came from an Antwerp family of musicians — his father Philippus (II) van Steelant was a cornettist — and from 1644 until his death in

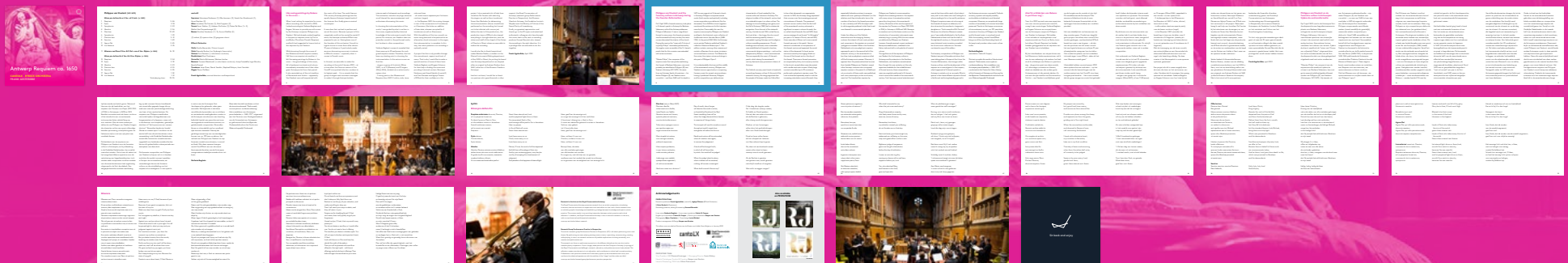
1670 he was organist at St James's church in Antwerp. Philippus composed several works (both secular and spiritual), including some compositions *pro defunctis* (for the deceased). From 1648 the church registers mentioned the existence of a first requiem mass by him. Presumably this was the requiem manuscript by Philippus van Steelant and kept in the historical music collection of the Brussels canon Van den Boom (1688-1769). In the period 1654-1656, the Antwerp music printer Phaesius published Steelant's collection *Missae et Moteta opus 1*. This edition contains, among other masses and motets, a Requiem for six voices, six ripieno voices and basso continuo. The Miserere for five voices, four ripieno voices and strings is also part of Philippus' Opus 1.

It is understandable that around the middle of the seventeenth century, Philippus van Steelant saw an opportunity in composing funerary music for several voices and even having it published. Moreover, Philippus and his compositions *pro defunctis* are

characteristic of (and marked by) the counter-reformist climate in Antwerp. The religious troubles of the sixteenth century had a considerable impact on urban culture. The damage to church buildings was great, and the Fall of Antwerp (1585) led to substantial emigration. From the end of the sixteenth century, the tide turned. With united forces, the local elites — the clergy, the city council and the remaining wealthy citizens — succeeded in giving Antwerp and its religious culture a sparkling appearance. Church buildings were restored, music ensembles were established at the parish churches, monumental religious paintings — such as the altarpieces by Rubens — were commissioned. This was especially the case in St James's parish, which during the seventeenth century featured many prominent citizens of Antwerp.

The Catholic recovery went hand in hand with an evolving funerary culture. At the end of the sixteenth century, the clergy regretted that the people of Antwerp made too little effort

to bury their deceased in an appropriate manner. In 1629, the Antwerp clergy expressed their concern over the increasing pomp and circumstance of funerals. The preserved archival sources confirm that the first half of the seventeenth century witnessed a significant increase in solemn funerals, the so-called choral funerals. Around 1600, there was an average of one funeral "in full regalia" per year in St. James's Church; around 1650, there were about fifteen such monumental funerals per year in this parish. Various elements contributed to the splendour of the funeral service and expressed the social status of the deceased. A choral service was announced by the ringing of bells on the eve of the funeral and on the day of the funeral. There was a funeral procession, accompanied by thirty-six to seventy torches. In the church, several altars were decorated with candles and satin crosses. A fairly large musical ensemble (up to 29 musicians) performed a polyphonic requiem mass. The local authorities repeatedly tried to curb the increasing ostentation around funerals: they

repeatedly forbade musicians to propose additional music (perhaps a Miserere?) to the relatives, and they introduced a tax on the number of torches in the funeral procession. In vain: certainly until 1675, Antwerp's well-to-do bourgeoisie preferred to bid their loved ones farewell in monumental splendour.

Under the influence of the Catholic restoration and the changing funerary customs the interest of local music printers and composers in the requiem as a musical (sub)genre increased. While in the Southern Netherlands only one polyphonic requiem appeared in print in the second half of the sixteenth century, in the seventeenth no less than twelve polyphonic requiems rolled off the Antwerp music presses. Moreover, it appears from the preserved archival sources that, besides Philippus van Steelant, several other Antwerp musicians also composed requiem masses in this period. In all likelihood only a minority of these works were published, and most manuscripts, as far as is known, were lost. The handwritten requiem by

Philippus van Steelant is a rare exception. Despite the increasing interest in the requiem with many voices, it remained an archaic genre for a long time in the seventeenth century. Illustrative of this are the reprints of the requiem by Clemens non Papa (1510-1555 or 1556) in Antwerp in 1608 and 1625. Baroque innovations such as the basso continuo or the introduction of concertato instruments were relatively long in coming. With the two *missae pro defunctis* by Philippus van Steelant, however, funerals received a quasi-exuberant Baroque embellishment, indebted to the Italian style and with a rich palette of musical colours.

The significance of the requiems of Philippus van Steelant for the funerary culture in Antwerp, and by extension in the Southern Netherlands, can hardly be overestimated. Even though this was certainly not the only repertoire available for the embellishment of funeral services, these compositions were very regularly performed in St James's church around the middle of the seventeenth century. Such baroque musical entertainment

was at that time within reach of just about every well-to-do citizen who was looking for a solemn ending to his or her earthly existence. Philippus's requiems were not only sung at the funerals of mayors or aldermen, but also at services for merchants, clergymen's daughters or "the housewife of Mr. Doctore". Moreover, his collection *Missae et moteta opus 1* was widely distributed in the Southern Netherlands at least until the first half of the eighteenth century: in this period almost every historical music inventory compiled for church music collections in this area contained a copy of this edition.

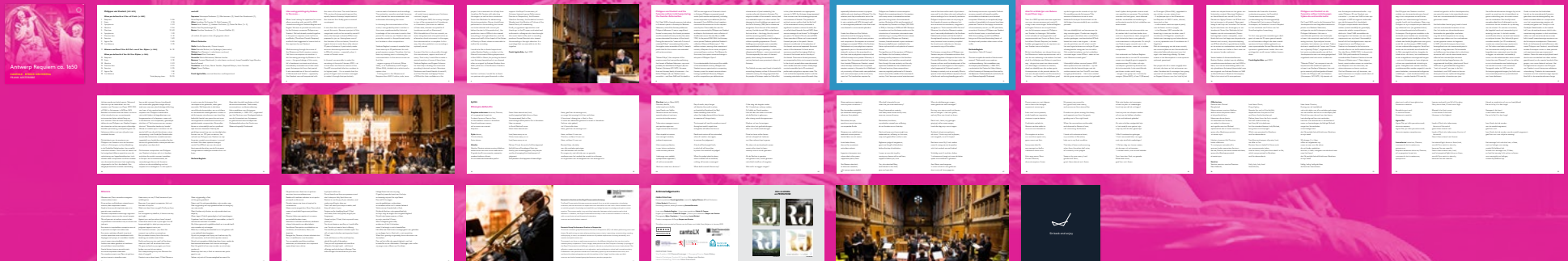
The funerary compositions of Philippus van Steelant are part of broader evolutions that were taking place in Europe at that time: the Counter-Reformation, the changes within funerary culture, and the development of the requiem as a musical genre. In that respect, what happened at St James's parish in Antwerp is certainly not an anomaly. What is special is that these different dynamics found a fertile and reinforcing breeding ground in

the Antwerp microcosm: a powerful Catholic recovery, a parish with equally wealthy and ambitious inhabitants, and talented composers. Moreover, an exceptionally large number of remarkably rich sources have been preserved. Thanks to this happy concurrence of circumstances, we can, ca. 370 years later, reconstruct the story of Philippus van Steelant and his funeral music, in word and sound. With this recording, cantolX and B'Rock bring one of the most fascinating facets of Antwerp's early modern urban music culture to life.

Stefanie Beghein

(translation: Calvin B. Cooper)

This text compiles the results of the doctoral research "Kerkmuziek, consumptie en confessionalisering. Het muziekleven aan Antwerpse parochiekerken, c. 1585-1797", conducted at the Centre for Urban History of the University of Antwerp and financed by the Bijzonder Onderzoeksfonds and the Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek.

Alsof ik schilderijen van Rubens in partituur zag...

Toen ik in 2020 op zoek was naar repertoire voor een nieuwe opname met cantoLX, vroeg ik aan musicologen Stefanie Beghein en Eugene Schreurs om me partituren van de Antwerpse componist Philippus van Steelant te bezorgen. We hadden in het verleden al samengewerkt rond requiemmuziek van Fiocco en Brehy (voor het album *Flemish Requiem*) en beiden hadden gesuggereerd om de requiems van van Steelant eens te bekijken.

Bij het doorbladeren van de partituren van het Miserere en beide requiemmissen viel ik van de ene verbazing in de andere: het leek alsof ik schilderijen van Rubens in partituur zag - de grootse opzet van deze muziek, vol uitbundige contrasten en kleuren, deed me dadelijk aan die andere grote Antwerpenaar uit die periode denken. En ook aan de rijke traditie van Monteverdi en Schütz - van Steelant was blijkbaar goed

op de hoogte van de muziek uit zijn tijd. De wereldberoemde Antwerpse 17de-eeuwse schilderkunst én de al even bekende Antwerpse klavecimbels uit die tijd krijgen hiermee eindelijk een muzikale pendant.

Het was duidelijk dat we hiermee aan de slag moesten gaan. Omdat een dergelijk groot project niet alleen door cantoLX kon worden gedragen, was barokorkest B'Rock bereid om mee in zee te gaan - als één van de oprichters van dit orkest vond ik het een logische keuze om na bijna 10 jaar afwezigheid de vraag aan hen te stellen. Ook omdat het plezier van het ontdekken intrinsiek eigen is aan B'Rock - zeker als het over Vlaamse muziek gaat."

Uiteindelijk hebben we eind januari 2022 deze opname kunnen realiseren - op het moment dat de besmettingen met de omikronvariant van het Covid19-virus haar hoogste piek bereikte ... Het is een mirakel dat de groep zangers en musici het gehaald

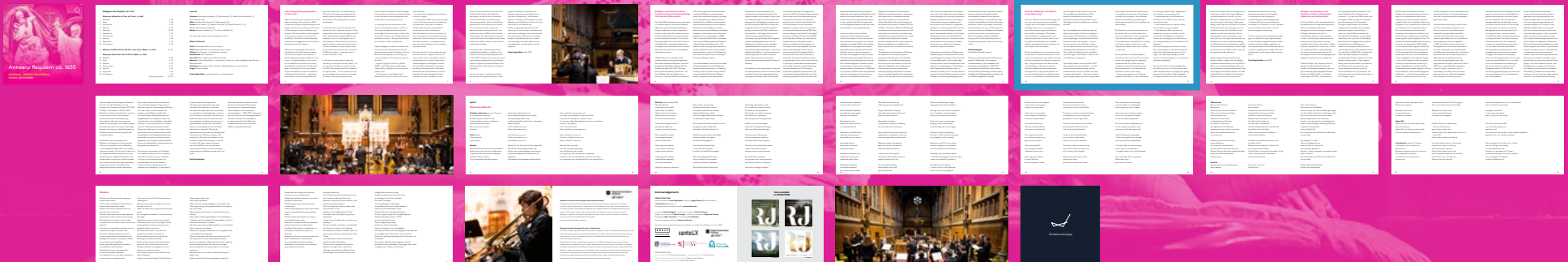
heeft tijdens die bijzonder intense week van repetities en opnames. De motivatie was dan ook heel groot, want allemaal deelden we dezelfde verwondering en enthousiaste reactie bij het ontdekken van deze muziek.

Bij de keuze voor de instrumentatie van de werken heb ik me laten leiden door wat er in de partituren staat, aangevuld met historische kennis over gebruikt instrumentarium in die periode. Zo schrijft van Steelant geen cornetti voor in de uitgevoerde werken, maar wel in andere composities.

Het onderzoek van Stefanie Beghein toonde aan dat er tot wel 29 uitvoerders waren voor dergelijk groots opgezette requiemmissen. Dit is dan ook mijn vertrekpunt geweest bij de keuze van de instrumentatie. In de verschillende partituren vinden we dit terug:
- zangers: een groep van 6 solistische zangers (Missa 1650), of van 9 (Miserere)

en 12 zangers (Missa 1656), opgedeeld in een solisten- en een ripieno-koor
- 5 strijkerspartijen in het Miserere en het Requiem uit 1650: 2 violen, altviool, tenorviool en bas
- in alle werken staat een aparte partij voor de basso continuo (orgel)
- in het Requiem 1650 verandert de bezetting in twee van de delen naar 4 trombones of 4 fagotten (waarbij dit laatste een toevoeging van latere datum is, en wij opteerden voor 4 trombones én 4 fagotten)
Met de toevoeging van de twee cornetti, een extra strijkbass en een klavecimbel als alternatief akkoordinstrument voor het orgel is de bezetting volledig. Op deze manier is het kleurenpalet in onze opname optimaal gevarieerd.

Een project als dit is maar mogelijk door de inzet, de steun en het vertrouwen van velen. Vandaar dat ik sommigen hier graag speciaal wil vermelden: Stefanie Beghein en Eugene Schreurs voor hun hulp bij het

vinden van de partituren en het geven van historische context; Véronique Nosbaum en Arend Herold van cantoLX, en Tom Devaere en Aglaja Thiesen van B'Rock voor het vertrouwen in dit project. Daarnaast kreeg ik veel hulp van Jonathan De Ceuster bij het selecteren van de zangers, en van trombonist Simen Van Mechelen bij het bepalen van de instrumentatie (Simen had eigenlijk moeten meespelen, maar bleek vlak voor het begin van de productie besmet met corona), de productieploeg van B'Rock die alles in goede banen leidde, en de zusters en medewerkers van de kapel van de Zusters van Liefde in Gent waar we de opname konden realiseren.

Verder bedank ik klavecimbelbouwer Bastian Neelen, student aan de afdeling muziekinstrumentenbouw van het KASK in Gent, voor het ter beschikking stellen van zijn gloednieuw Antwerps klavecimbel naar een origineel van Andreas Ruckers uit 1644 (collectie Museum Vleeshuis Antwerpen). Niet in het minst wil ik onze partners

bedanken die financiële of andere ondersteuning gaven: het Koninklijk Conservatorium van Antwerpen (onderzoeksgroep Uitvoeringspraktijk in Perspectief), het museum Vleeshuis Antwerpen, de Fondation Loutsch-Weydert en het ministerie van Cultuur van het Groothertogdom Luxemburg.

Tot slot: mijn grootste waardering en dank gaat uit naar de 29 super-gemotiveerde en enthousiaste collega's die deze muziek opnieuw tot leven hebben gebracht, en naar opnameleider Korneel Bernolet die de opname in goede banen leidde. Het is een privilege dat we dit samen hebben kunnen doen.

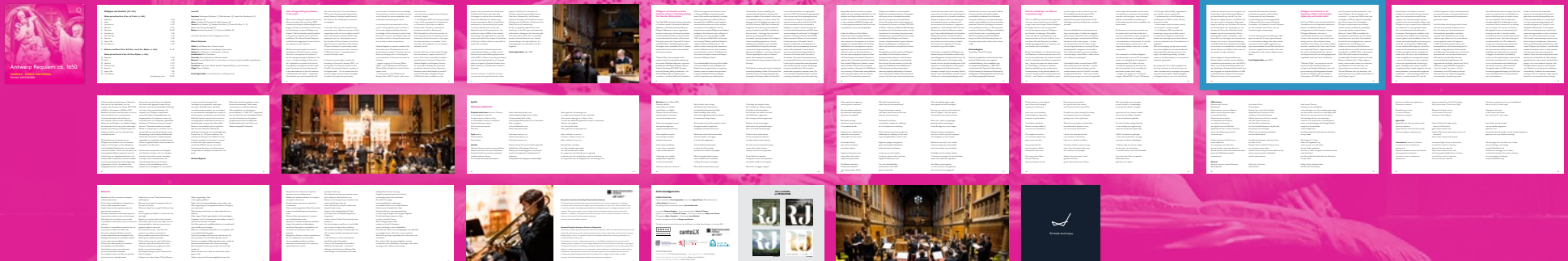
Frank Agsteribbe, april 2022

Philippus van Steelant en de funeraire cultuur in Antwerpen tijdens de contrareformatie

Op 9 april 1650 vond in de Antwerpse Sint-Jacobsparochie een begrafenisceremonie plaats voor Barbara Vekemans, echtgenote van de Antwerpse schepen Philippus Hellemans. Het was in verschillende opzichten een luisterrijke uitvaart: de rouwstoet werd verlicht met zestig toortsen, fijne satijnen kruisen versierden het interieur van de kerk. Tijdens de dienst weerklonk de "misse met 3 koren van m[eeste]r Philips", uitgevoerd door het vaste muziekensemble van de Sint-Jacobsparochie dat voor deze gelegenheid uitgebreid werd met extra muzikanten.

"Meester Philips", de componist van de requiemmis die weerklonk tijdens de uitvaart van Barbara Vekemans, kan met grote waarschijnlijkheid geïdentificeerd worden als Philippus (III) van Steelant (Antwerpen, 1611-1670). Hij stamde uit

een Antwerpse muzikantenfamilie — zijn vader Philippus (II) van Steelant was cornettist —, en was van 1644 tot aan zijn overlijden in 1670 als organist verbonden aan de Antwerpse Sint-Jacobskerk. Philippus componeerde verschillende werken (zowel wereldlijk als geestelijk), waaronder enkele composities pro defunctis. Vanaf 1648 vermeldde de kerkregisters het bestaan van een eerste requiemmis van zijn hand. Vermoedelijk betreft dit het handgeschreven requiem toegeschreven aan Philippus van Steelant en bewaard in de historische muziekcollectie van de Brusselse kanunnik Van den Boom (1688-1769). In de periode 1654-1656 publiceerde de Antwerpse muziekdrukker Phalesius Steelants bundel *Missae et Moteta opus 1*. Deze uitgave bevat, naast andere missen en motetten, een Requiem voor zes stemmen, zes ripienostemmen en basso continuo. Ook het Miserere voor vijf stemmen, vier ripienostemmen en strijkers maakt deel uit van Philippus' opus 1.

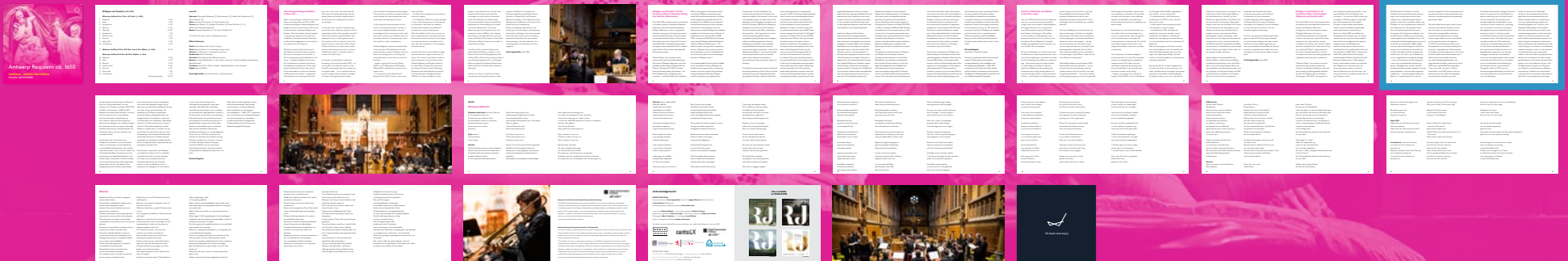
Dat Philippus van Steelant rond het midden van de zeventiende eeuw brood zag in het componeren en zelfs laten uitgeven van meerstemmige funeraire muziek, hoeft niet te verbazen. Meer nog, Philippus en zijn composities *pro defunctis* zijn tekenend voor (en getekend door) het contrareformatorische klimaat in Antwerpen. De religieuze troebelen in de zestiende eeuw hadden een aanzienlijke impact gehad op de stedelijke cultuur. De schade aan kerkelijke gebouwen was groot, en de Val van Antwerpen (1585) leidde tot een substantiële emigratie. Vanaf het einde van de zestiende eeuw keerde het tij. Met verenigde krachten slaagden de lokale elites – de clerus, het stadsbestuur en de overgebleven vermogende burgers – erin om Antwerpen en haar religieuze cultuur een sprankelende uitstraling te geven. Kerkgebouwen werden hersteld, muziekensembles werden opgericht aan de parochiekerken, monumentale religieuze schilderijen – zoals de altaarstukken van Rubens – werden besteld. Dit was bij

uitstek het geval in de Sint-Jacobsparochie, een parochie waar in de zeventiende eeuw heel wat vooraanstaande Antwerpenaren gehuisvest waren.

Het katholieke herstel ging hand in hand met een evoluerende funeraire cultuur. Aan het einde van de zestiende eeuw betreurden de geestelijke overheden nog dat de Antwerpenaren te weinig inspanningen deden om hun overledenen op een gepaste manier te begraven. In 1629 uitte de Antwerpse clerus haar bezorgdheid over de toenemende pracht en praal in begravenissen. De bewaarde archiefbronnen bevestigen dat er doorheen de eerste helft van de zeventiende eeuw effectief een aanzienlijke toename van plechtstatige begravenissen, de zogenaamde koorlijken, plaatsvond. Rond 1600 was er gemiddeld één begravenis “met vol ornaat” per jaar in de Sint-Jacobskerk, rond 1650 waren er binnen deze parochie een vijftiental dergelijke monumentale uitvaarten per jaar.

Verschillende elementen droegen bij tot de pracht en praal van de uitvaartdienst en gaven uitdrukking aan de sociale status van de overledene. Een koorlijk werd aangekondigd door klokkengelui op de vooravond van de uitvaart en op de dag van de uitvaart. Er was een rouwstoet, die begeleid werd met zessendertig tot zeventig tootsen. In de kerk werden verschillende altaren versierd met kaarsen en satijnen kruisen. Een behoorlijk groot muziekensemble (tot 29 muzikanten) voerde een meerstemmige requiemmis uit. De lokale overheden probeerden het toenemende uiterlijk vertoon rond begravenissen meermaals aan banden te leggen: ze verboden herhaaldelijk musici om de nabestaanden extra muziek (misschien een Miserere?) voor te stellen, en ze introduceerden een belasting op het aantal tootsen in de rouwstoet. Tevergeefs: zeker tot 1675 nam de Antwerpse gegoede burgerij het liefst met monumentale pracht en praal afscheid van haar dierbaren.

Onder invloed van het katholieke herstel en de veranderende funeraire gebruiken nam de belangstelling van lokale muziekdrukkers en componisten voor het meerstemmige requiem als muziek(sub)genre toe. Terwijl er in de Zuidelijke Nederlanden in de tweede helft van de zestiende eeuw slechts één meerstemmig requiem in druk verscheen, rolden er in de zeventiende eeuw maar liefst twaalf meerstemmige requiems van de Antwerpse muzikanten. Daarnaast blijkt uit de bewaarde archiefbronnen dat, naast Philippus van Steelant, verschillende andere Antwerpse musici in deze periode ook requiemmissen gecomponeerd hebben. Naar alle waarschijnlijkheid werd slechts een minderheid van deze werken gepubliceerd, en de meeste handschriften gingen, voor zover bekend, verloren. Het handgeschreven requiem van Philippus van Steelant vormt hierop een zeldzame uitzondering. Ondanks de toenemende interesse voor het meerstemmige requiem bleef dit in de zeventiende eeuw lange

tijd een eerder archaisch genre. Tekenend hiervoor zijn de herdrukken van het requiem van Clemens non Papa (1510-1555 of 1556) in Antwerpen in 1608 en 1625. Barokke innovaties zoals de basso continuo of de introductie van concorderende instrumenten lieten relatief lang op zich wachten. Met de twee *missae pro defunctis* van Philippus van Steelant kregen de uitvaarten echter een quasi uitbundige barokke opulstering, schatplichtig aan de Italiaanse stijl en met een rijk palet aan muzikale kleuren.

De betekenis van de requiems van Philippus van Steelant voor de funeraire cultuur in Antwerpen, en bij uitbreiding in de Zuidelijke Nederlanden, kan moeilijk overschat worden. Ook al was dit zeker niet het enige beschikbare repertoire voor de opulstering van begrafenisdiensten, toch werden deze composities rond het midden van de zeventiende eeuw heel regelmatig uitgevoerd in de Sint-Jacobskerk. Een dergelijke barokke muzikale aankleding

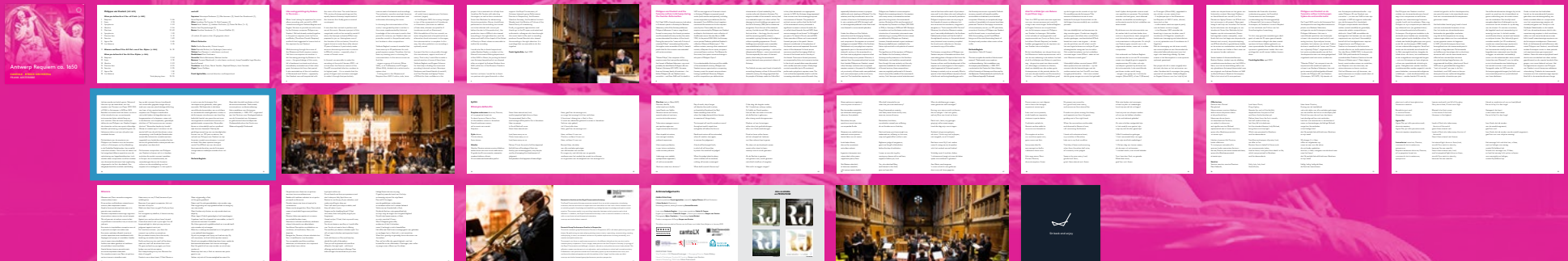
lag op dat moment binnen handbereik van zowat elke gegoede burger die op zoek was naar een plechtstatige afsluiting van haar of zijn aardse bestaan. De requiems van Philippus weerklonken niet enkel tijdens de begrafenissen van burgemeesters of schepenen, maar ook in de diensten voor kooplieden, geestelijke dochters of “de huysvrouw van meneer doctoer”. Bovendien kende zijn bundel *Missae et moteta opus 1* minstens tot de eerste helft van de achttiende eeuw een ruime verspreiding in de Zuidelijke Nederlanden: zowat elke historische muziekinventaris opgesteld voor kerkelijke muziekcollecties binnen dit gebied telde in deze periode een exemplaar van deze druk.

De funeraire composities van Philippus van Steelant schrijven zich in in bredere evoluties die op dat moment speelden in Europa: de contrareformatie, de veranderingen binnen de funeraire cultuur, en de ontwikkeling van het requiem als muziekgenre. In dat opzicht

is wat er aan de Antwerpse Sint-Jacobsparochie gebeurde, zeker geen anomalie. Wel bijzonder is dat deze verschillende dynamieken een vruchtbare en versterkende voedingsbodem vonden in de Antwerpse microkosmos: een krachtig katholiek herstel, een parochie met even vermogende als ambitieuze inwoners, en getalenteerde componisten. Bovendien bleven er uitzonderlijk veel en opvallend rijke bronnen bewaard. Dankzij die gelukkige samenloop van omstandigheden kunnen we, ca. 370 jaar na datum, het verhaal van Philippus van Steelant en zijn funeraire muziek reconstrueren, in woord en klank. Met deze opname brengen cantoLX en B'Rock een van de meest fascinerende facetten van de Antwerpse vroegmoderne stedelijke muziekcultuur tot leven.

Stefanie Beghein

Deze tekst bundelt resultaten uit het doctoraatsonderzoek “Kerkmuziek, consumptie en confessionalisering. Het muziekleven aan Antwerpse parochiekerken, c. 1585-1797”, uitgevoerd aan het Centrum voor Stadsgeschiedenis van de Universiteit van Antwerpen en gefinancierd door het Bijzonder Onderzoeksfonds en het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek.

Amenity Requiem Op. 100
 Andrew Norman
 Commissioned by the University of York
 First performed at the University of York, 2010
 Recorded at the University of York, 2010
 Duration: 15:00

Track 1: Introduction
 The Introduction begins with a slow, somber mood, featuring a low, sustained note from the bassoon and a soft, ethereal texture from the strings. The music gradually builds, with the choir entering in a hushed, prayerful tone. The tempo remains slow, emphasizing the gravity of the subject matter.

Track 2: Kyrie
 The Kyrie is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 3: Gloria
 The Gloria is a more complex and dynamic work. It begins with a powerful, rhythmic statement from the brass, which quickly draws the listener into a sense of movement and energy. The choir enters with a strong, declarative phrase, and the music continues to develop with intricate textures and a variety of instrumental colors.

Track 4: Credo
 The Credo is a large-scale work that spans several movements. It begins with a grand, heroic statement from the brass, which sets the tone for the entire section. The music is characterized by its bold, assertive character, with the choir playing a central role in the narrative. The piece concludes with a powerful, triumphant flourish.

Track 5: Sanctus
 The Sanctus is a short, powerful piece. It begins with a strong, rhythmic statement from the brass, which quickly draws the listener into a sense of movement and energy. The choir enters with a strong, declarative phrase, and the music continues to develop with intricate textures and a variety of instrumental colors.

Track 6: Benedictus
 The Benedictus is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 7: Agnus Dei
 The Agnus Dei is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 8: Communion
 The Communion is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 9: Final
 The Final is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 10: Epilogue
 The Epilogue is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 11: Credits
 The Credits are a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 12: Acknowledgments
 The Acknowledgments are a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 13: Program Notes
 The Program Notes are a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 14: Back Matter
 The Back Matter is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 15: Index
 The Index is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 16: About the Composer
 The About the Composer is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 17: About the Performers
 The About the Performers is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 18: About the Recording
 The About the Recording is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 19: About the Album
 The About the Album is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 20: About the Project
 The About the Project is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 21: About the Publisher
 The About the Publisher is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 22: About the Label
 The About the Label is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Track 23: About the Cover Art
 The About the Cover Art is a short, contemplative piece. It features a delicate interplay between the strings and the choir. The melody is simple yet profound, with the choir's voice acting as a gentle counterpoint to the instrumental accompaniment. The overall effect is one of quiet reflection and spiritual yearning.

Lyrics

Missa pro defunctis

Requiem aeternam dona eis, Domine,
et lux perpetua luceat eis.
Te decet hymnus, Deus in Sion,
et tibi reddetur votum in Jerusalem.
Exaudi orationem meam,
ad te omnis caro veniet.
Requiem ...

Kyrie eleison,
Christe eleison,
Kyrie eleison.

Absolve
Absolve, Domine, animas omnium fidelium
defunctorum ab omni vinculo delictorum.
Et gratia tua illis succurrente, mereantur
evadere Judicium ultionis.
Et lucis aeternae beatitudine perfrui.

Grant them eternal rest, Lord,
and let perpetual light shine on them.
You are praised, God, in Zion,
and homage will be paid to You in Jerusalem.
Hear my prayer,
to You all flesh will come.
Grant them eternal rest...

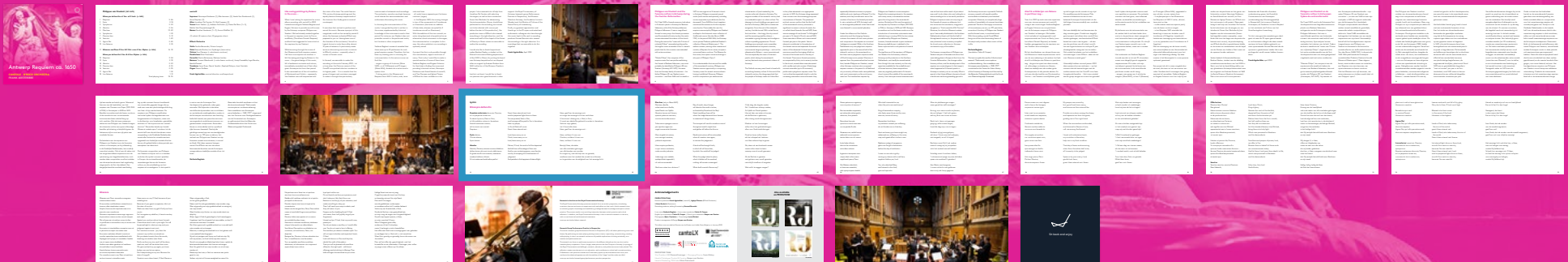
Lord, have mercy on us.
Christ, have mercy on us.
Lord, have mercy on us.

Deliver, O Lord, the souls of all the departed
faithful from all bondage of their sins.
And by your sustaining grace, may they be
worthy of escaping the chastisement of
judgment.
And partake in the happiness of eternal light.

Heer, geef hen de eeuwige rust,
en moge het eeuwige licht hen verlichten.
U komt een lofzang toe, o God, in Sion,
U moet een dankoffer gebracht worden in Jeruzalem.
Verhoor mijn gebed,
tot U komt alle vlees.
Heer, geef hen de eeuwige rust...

Heer, ontferm U over ons
Christus, ontferm U over ons
Heer, ontferm U over ons

Bevrijd, Heer, de zielen
van alle overleden gelovigen
van alle banden van zonden.
En mogen zij, met de hulp van uw genade,
verdienen aan het oordeel der wraak te ontkomen
en te genieten van de zaligheid van het eeuwige licht.

Dies Irae (only in *Missa 1650*)

Dies irae, dies illa,
 solvet saeculum in favilla,
 teste David cum Sybilla.
 Quantus tremor est futurus,
 quando iudex est venturus,
 cuncta stricte discussurus.

Tuba mirum spargens sonum
 per sepulcra regionum
 coget omnes ante thronum.

Mors stupebit et natura,
 cum resurget creatura,
 iudicanti responsura.

Liber scriptus proferetur,
 in quo totum continetur,
 unde mundus iudicetur.

Judex ergo cum sedebit,
 quidquid latet apparebit,
 nil inultum remanebit.

Quid sum miser tunc dicturus ?

Day of wrath, day of anger
 will dissolve the world in ashes,
 as foretold by David and the Sibyl.
 Great trembling there will be
 when the Judge descends from heaven
 to examine all things closely.

The trumpet will send its wondrous sound
 throughout earth's sepulchres
 and gather all before the throne.

Death and nature will be astounded,
 when all creation rises again,
 to answer the judgement.

A book will be brought forth,
 in which all will be written,
 by which the world will be judged.

When the judge takes his place,
 what is hidden will be revealed,
 nothing will remain unavenged.

What shall a wretch like me say?

O die dag, die dag der wrake
 Zal 't heelal een ashoop maken,
 Zo Sybille en David spraken.
 Hoe zal dan een ieder schromen
 als de Rechter is gekomen,
 alles streng wordt doorgenomen.

Klanken vol van huiveringen
 zullen door het grafveld dringen
 allen voor Gods zetel dwingen.

Dood en leven zullen beven
 als het schepsel zal herleven
 om Hem rekenschap te geven

Zie, daar zal een boekwerk wezen
 waarin alles staat te lezen
 waarop vooruit wordt gewezen.

Als de Rechter is gezeten
 wat geheim was, wordt geweten
 niets blijft strafloos of vergeten.

Wat zal ik te zeggen wagen?

Quem patronum rogaturus,
cum vix justus sit securus ?

Rex tremendae majestatis,
qui salvandos salvas gratis,
salva me, fons pietatis.

Recordare, Iesu pie,
quod sum causa tuae viae:
ne me perdas illa die.

Quaerens me, sedisti lassus:
redemisti crucem passus:
tantus labor non sit cassus.

Iuste Iudex ultionis,
donum fac remissionis
ante diem rationis.

Ingemisco tamquam reus:
culpa rubet vultus meus:
supplicanti parce, Deus.

Qui Mariam absolvisti,
et latronem exaudisti,
mihi quoque spem dedisti.

26

Who shall intercede for me,
when the just ones need mercy?

King of tremendous majesty,
who freely saves those worthy ones,
save me, source of mercy.

Remember, kind Jesus,
my salvation caused your suffering;
do not forsake me on that day.

Faint and weary you have sought me,
redeemed me, suffering on the cross;
may such great effort not be in vain.

Righteous judge of vengeance,
grant me the gift of absolution
before the day of retribution.

I moan as one who is guilty:
owning my shame with a red face;
suppliant before you, Lord.

You, who absolved Mary,
and listened to the thief,
give me hope also.

Wien als pleitbezorger vragen
waar gerechten zelfs versagen?

Koning, voor wiens macht wij beven,
die uw heiligen 't heil zult geven,
red mij, Bron van troost en leven.

Denk toch, Jesus, mij genegen
gingt gij zulke zware wegen,
houd die dag mijn vonnis tegen.

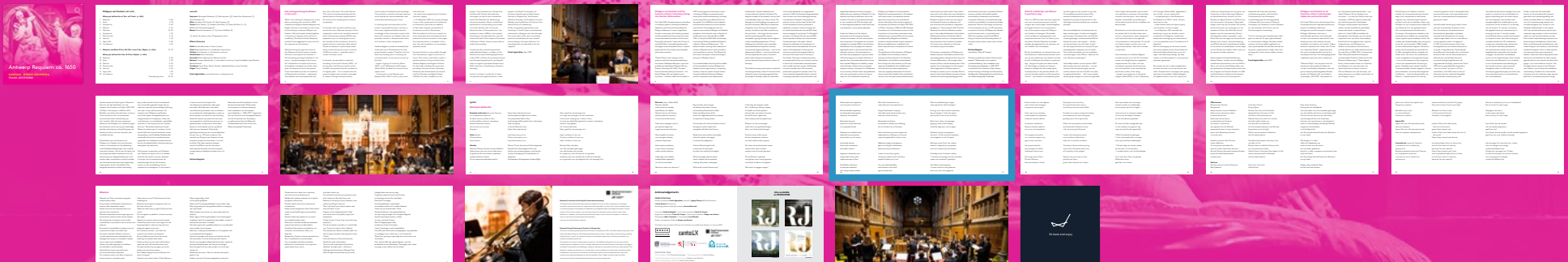
Zoekend zijt gij moe gelopen,
wilt door 't kruis mijn ziel vrijkopen,
niet vergeefs, zo wil ik hopen!

Rechtsens moet Gij U wel wreken
maar ik vraag mij vrij te spreken
vóór het oordeel aan zal breken!

Schuldig moet ik zuchten slaken,
't schaamrood jaagt mij naar de kaken
spaar wie smekend U genaken!

Aan Maria werd vergeven
's rovers schuld is niet gebleven
dan is mij ook hoop gegeven

27

Preces meae non sunt dignae:
sed tu bonus fac benigne,
ne perenni cremer igne.

Inter oves locum praesta,
et ab haedis me sequestra,
statuens in parte dextra.

Confutatis maledictis,
flammis acribus addictis:
voca me cum benedictis.

Oro supplex et acclinis
cor contritum quasi cinis,
gere curam mei finis.

Lacrymosa dies illa
qua resurget ex favilla
iudicandus homo reus.

Huic ergo parce, Deus:
Pie Iesu Domine,
dona eis requiem. Amen.

My prayers are unworthy,
but, good Lord, have mercy,
and rescue me from eternal fire.

Provide me a place among the sheep,
and separate me from the goats,
guiding me to Your right hand.

When the accused are confounded,
and doomed to flames of woe,
call me among the blessed.

I kneel with submissive heart,
my contrition is like ashes,
help me in my final condition.

That day of tears and mourning,
when from the ashes shall arise,
all humanity to be judged.

Spare us by your mercy, Lord,
gentle Lord Jesus,
grant them eternal rest. Amen.

Wat mijn beden niet vermogen
schenk mij dat uit mededogen
houd mij aan de hel onttoegen!

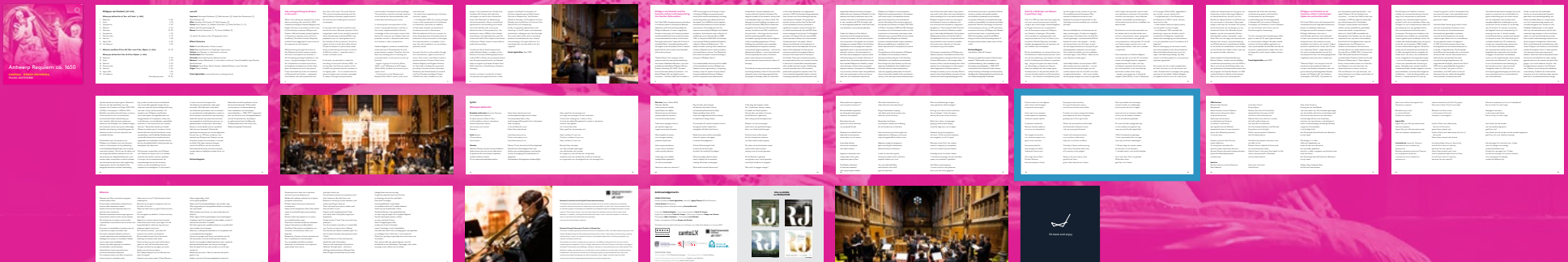
Laat mij met uw schapen weiden
wil mij van de bokken scheiden
en ter rechterhand geleiden!

Als wier schulden vastgesteld zijn
in het vreselijk vuur gestort zijn
roep mij met die dan gered zijn!

'k Bid U smekend en gebogen
't hart vermorzeld door uw ogen
met mijn eind heb mededogen!

't Zal een dag van tranen wezen,
als de mens uit as herrezen
't oordeel wacht, met schuld beladen

Toon hem dan, God, uw genade
Milde Heer Jesus,
geef hen rust. Amen.

Offertorium

Domine Jesu Christe!
Rex gloriae!
Libera animas omnium fidelium
defunctorum de poenis inferni
et de profundo lacu.
Libera eas de ore leonis,
ne absorbeat eas Tartarus,
ne cadant in obscurum :
sed signifer sanctus Michael
representet eas in lucem sanctam,
quam olim Abrahae promisisti,
et semini ejus.

Hostias et preces tibi, Domine,
laudis offerimus.

Tu suscipe pro animabus illis
quarum hodie memoriam facimus :
fac eas, Domine, de morte transire ad vitam,
quam olim Abrahae promisisti
et semini ejus.

Sanctus

Sanctus, sanctus, sanctus Dominus
Deus Sabaoth,

Lord Jesus Christ,
King of glory,
liberate the souls of the faithful,
departed from the pains of hell
and from the bottomless pit.
Deliver them from the lion's mouth,
lest hell swallow them up,
lest they fall into darkness.
Let the standard-bearer, holy Michael,
bring them into holy light.
Which was promised to Abraham
and his descendants.

Sacrifices and prayers of praise, Lord,
we offer to You.

Receive them in behalf of those souls
we commemorate today.

And let them, Lord, pass from death to life,
which was promised to Abraham
and his descendants.

Holy, holy, holy Lord
God of hosts,

Heer Jezus Christus,
Koning van de heerlijkheid
verlos de zielen van alle overleden gelovigen
van de straffen der hel en uit de diepe poel!
Ontruk hen aan de muil van den leeuw,
laat de afgrond hen niet verslinden,
laat hen niet neerstorten in de duisternis!
maar uw banierdrager, de Heilige Michaël,
moge hen binnenleiden
in het heilige licht!
dat Gij eertijds beloofd hebt aan Abraham
en zijn zaad.

Wij dragen U, o Heer,
offers en lofgebeden op;
neem ze aan voor die zielen
die wij heden gedenken
doe hen, o Heer, overgaan van de dood naar
naar het leven!
dat Gij eertijds beloofd hebt aan Abraham
en zijn zaad.

Heilig, heilig, heilig de Heer,
de God der heerschen

pleni sunt coeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.

Benedictus qui venit
in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

Agnus Dei

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
dona eis requiem.
Agnus Dei, qui tollis peccata mundi,
dona eis requiem sempiternam.

Lux aeterna luceat eis, Domine,
cum sanctis tuis in aeternum,
quia pius es.
Requiem aeternam dona eis, Domine,
et lux perpetua luceat eis,
cum sanctis tuis in aeternum,
quia pius es.

heaven and earth are full of thy glory.
Glory be to thee, O Lord most high.

Blessed is he that comes
in the name of the Lord.
Hosanna in the highest.

Lamb of God, who takes away
the sins of the world,
grant them eternal rest.
Lamb of God, who takes away the sins of
the world,
Grant them eternal rest forever.

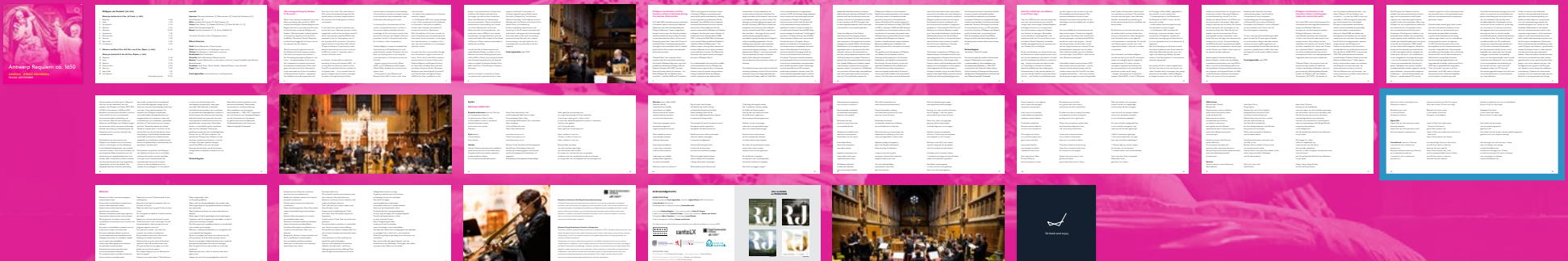
Let eternal light shine on them, Lord,
as with Your saints in eternity,
because You are merciful.
Grant them eternal rest, Lord,
and let perpetual light shine on them,
as with Your saints in eternity,
because You are merciful.

Hemel en aarde zijn vol van uw heerlijkheid
Eer en lof zij U in den hoge!

Gezegend, die komt
in den naam des Heren
Eer en lof zij U in den hoge!

Lam Gods, dat de zonden
van de wereld wegneemt,
geef hen rust!
Lam Gods, dat de zonden van de wereld wegneemt,
geef hen rust voor altijd en eeuwig!

Het eeuwige licht verlichte hen, o Heer,
met uw heiligen voor eewig;
omdat Gij liefdevol zijt.
Schenk hun eeuwige rust, O Heer;
en laat het eeuwige licht op hen schijnen.
voor eeuwig bij uw heiligen,
omdat Gij liefdevol zijt.

Miserere

Miserere mei, Deus: secundum magnam misericordiam tuam.

Et secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam.

Amplius lava me ab iniquitate mea: et a peccato meo munda me.

Quoniam iniquitatem meam ego cognosco: et peccatum meum contra me est semper.

Tibi soli peccavi, et malum coram te feci: ut justificeris in sermonibus tuis, et vincas cum iudicaris.

Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea.

Ecce enim veritatem dilexisti: incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi.

Asperges me hysopo, et mundabor: lavabis me, et super nivem dealbabor.

Auditui meo dabis gaudium et laetitiam: et exultabunt ossa humiliata.

Averte faciem tuam a peccatis meis: et omnes iniquitates meas dele.

Cor mundum crea in me, Deus: et spiritum rectum innova in visceribus meis.

Have mercy on me, O God, because of your unfailing love.

Because of your great compassion, blot out the stain of my sins.

Wash me clean from my guilt. Purify me from my sin.

For I recognize my rebellion; it haunts me day and night.

Against you, and you alone, have I sinned; I have done what is evil in your sight. You will be proved right in what you say, and your judgment against me is just.

For I was born a sinner - yes, from the moment my mother conceived me.

But you desire honesty from the womb, teaching me wisdom even there.

Purify me from my sins, and I will be clean; wash me, and I will be whiter than snow.

Oh, give me back my joy again; you have broken me now let me rejoice.

Don't keep looking at my sins. Remove the stain of my guilt.

Create in me a clean heart, O God. Renew a

Wees mij genadig, o God, uit Uw grote goedheid.

Neem met Uw vele genadedaden mijn zonden weg. Was mij grondig van mijn goddeloosheid: en reinig mij van mijn zonde.

Want ik erken mijn fouten: en mijn zonde staat me altijd bij.

Alleen tegen U heb ik gezondigd en het kwaad jegens U gedaan: laat Uw uitspraak het veroordelen, en laat U overwinnen wanneer U oordeelt.

Zie, ik ben gevormd in goddeloosheid, en in zonde heeft mijn moeder mij ontvangen.

Maar zie, u verlangt de waarheid: en in het geheim zult u me wijsheid laten begrijpen.

Gij zult mij reinigen met hysop, en ik zal rein zijn; Gij zult mij wassen, en ik zal witter zijn dan sneeuw.

Gij zult mij vreugde en blijdschap laten horen: opdat de beschaamde beenderen zich kunnen verheugen.

Keer Uw gezicht af van mijn zonden: en wis al mijn zonden uit.

Maak mijn hart rein, o God: en vernieuw een juiste geest in mij.

Verban mij niet uit Uw aanwezigheid en neem Uw

Ne proicias me a facie tua: et spiritum
sanctum tuum ne auferas a me.
Redde mihi laetitiam salutaris tui: et spiritu
principali confirma me.
Docebo iniquos vias tuas: et impii ad te
convertentur.
Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis
meae: et exultabit lingua mea iustitiam
tuam.
Domine, labia mea aperies: et os meum
annuntiabit laudem tuam.
Quoniam si voluisses sacrificium, dedissem
utique: holocaustis non delectaberis.
Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor
contritum, et humiliatum, Deus, non
despicias.
Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua
Sion: ut aedificentur muri Ierusalem.
Tunc acceptabis sacrificium iustitiae,
oblationes, et holocausta: tunc imponent
super altare tuum vitulos.

loyal spirit within me.
Do not banish me from your presence, and
don't take your Holy Spirit from me.
Restore to me the joy of your salvation, and
make me willing to obey you.
Then I will teach your ways to rebels, and
they will return to you.
Forgive me for shedding blood, O God
who saves; then I will joyfully sing of your
forgiveness.
Unseal my lips, O Lord, that my mouth may
praise you.
You do not desire a sacrifice, or I would offer
one. You do not want a burnt offering.
The sacrifice you desire is a broken spirit. You
will not reject a broken and repentant heart,
O God.
Look with favour on Zion and help her;
rebuild the walls of Jerusalem.
Then you will be pleased with sacrifices
offered in the right spirit - with burnt
offerings and whole burnt offerings. Then
bulls will again be sacrificed on your altar.

Heilige Geest niet van mij weg.
O geef mij weer de troost van Uw hulp:
en bevestig mij met Uw vrije Geest.
Dan zal Ik Uw wegen
aan de goddelozen onderwijzen:
en zondaars zullen tot U worden bekeerd.
Verlos mij van bloedschuld, o God,
Gij die de God van mijn gezondheid zijt;
en mijn tong zal zingen van Uw gerechtigheid.
Gij zult mijn lippen openen, o Heer;
en mijn mond zal U loven.
Want U begeert geen offer,
anders zou ik het U schenken;
maar U verheugt u niet in brandoffers.
Het offer aan God is een onrustige geest: een gebroken
en verslagen hart, o God, zult u niet verachten.
Wees Sion gunstig en genadig: bouw de muren van
Jeruzalem.
Dan zal het offer der gerechtigheid, met het
brandoffer en de offeranden U behagen; dan zullen
zij jonge ossen offeren op Uw altaar.

Research in the Arts at the Royal Conservatoire Antwerp

The Royal Conservatoire Antwerp promotes research from an artistic perspective, stimulating musicians, dancers and actors to experiment with and reflect on their work. Artistic research aims at unlocking implicit knowledge and establishing a bridge between knowledge and explicit artistic practice. This process results in an enriching interaction between artistic practice and critical reflection. In addition, the Royal Conservatoire Antwerp is also a centre for research on the arts, with a more historical and theoretical orientation.

www.ap-arts.be/en/about-research

Research Group Performance Practice in Perspective

The artistic research group Performance Practice in Perspective (UP) is all about performing music and drama. By performing we mean playing existing scores or texts, improvising, reconstructing, creating while playing. In short, our research centres on all possible implications of acting artistically, as a creative and performative act.

The research can focus on performance practice in the different disciplines, but can also involve interdisciplinary cooperation. Since it largely takes place at the Arts Campus in Antwerp (a synergy of the Royal Conservatoire and deSingel), research, education, and performance are closely related. This reflection creates new dynamics in art education, and contributes to critical and innovative artistry. Collaboration with partners outside the Conservatory opens up the boundaries even more, and confronts the obtained experiences with the realities of the "stage" and the wider arts field.

www.ap-arts.be/en/researchgroup/performance-practice-perspective

Acknowledgements

PRODUCTION TEAM

Executive producers **Frank Agsteribbe** (cantoLX), **Aglaja Thiesen** (B'Rock Orchestra)
& **Kate Rockett** (Pentatone)
Recording producer, editing & mastering **Korneel Bernolet**

Liner notes **Stefanie Beghein** | Liner notes translation **Calvin B. Cooper**
English lyrics translation **Calvin B. Cooper** | Dutch lyrics translation **Kasper van Kooten**
Photography **Björn Comhaire** | Cover design **Lucia Ghielmi**
Product management & Design **Kasper van Kooten**

This album was recorded at Klooster van de Zusters van Liefde, Gent, Belgium, in January 2022.

cantoLX

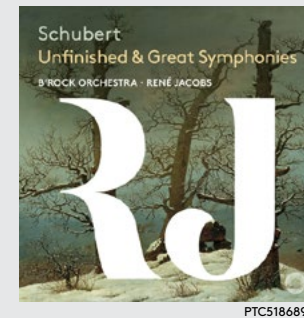
LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère de la Culture

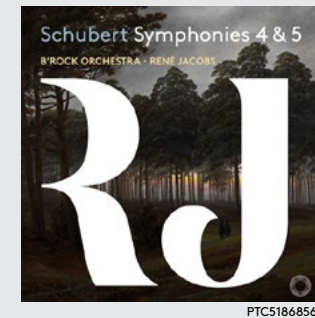
PENTATONE TEAM

Vice President A&R **Renaud Loranger** | Managing Director **Sean Hickey**
Head of Catalogue, Product & Curation **Kasper van Kooten**
Head of Marketing, PR & Sales **Silvia Pietrosanti**

Also available on PENTATONE

PTC5186894

PTC5186856

PTC5186759

PTC5186707

Sit back and enjoy

